

РЕЦЕНЗИЯ

от проф. д-р Мария Анастасова Семерджиева, дм,

Декан на Факултет по обществено здраве, Медицински университет-Пловдив

Член на Научно жури съгласно Заповед Р-109-310/29.07.2022 г. на дисертационен труд за присъждане на образователната и научна степен „Доктор“, професионално направление 7.4. Обществено здраве, по научна специалност „Управление на здравните грижи“

Автор: Донка Трифонова Султанова

Форма на докторантурата: редовна форма

Тема: „Особености на здравните грижи в детско отделение и контрол на инфекциите“

Научни ръководители: Доц. Цонко Паунов, д. м.

Проф. Елена Желева, д. п

ОБЩО ПРЕДСТАВЯНЕ НА ПРОЦЕДУРАТА И ДОКТОРАНТА

Представеният комплект материали на електронен и хартиен носител е в съответствие с изискванията за придобиване на ОНС „Доктор“ според Закона за развитие на академичния състав в РБ (ЗРАСРБ).

Докторант Донка Трифонова Султанова се дипломира през 2017 г. като бакалавър в МУ „Проф. д-р Параскев Стоянов“ Варна, Филиал - Сливен, специалност “Медицинска сестра”, а през 2019 г. завършва магистратура по “Управление на здравните грижи” в Тракийски университет – Стара Загора.

След завършването на базовото образование започва работа като медицинска сестра в МБАЛ „Д-р Иван Селимински“ АД, отделение по педиатрия.

Като редовен докторант участва в обучението по клинична практикана студенти от специалност „Медицинска сестра“.

Владее английски и руски език.

АКТУАЛНОСТ НА ТЕМАТИКАТА

Дисертационният труд е посветен на актуални и значими проблеми, свързани с организацията и предоставянето на качествени педиатрични грижи. Нозокомиалните инфекции засягат огромен брой пациенти в световен мащаб, като значително повишават продължителността на болничния престой, дългосрочната инвалидност, антимикробната резистентност и смъртността. Това от своя страна води до увеличаване на социално-икономическите загуби. Според оценка, докладвана от СЗО, приблизително 15% от всички хоспитализирани пациенти страдат от тези инфекции. Педиатричните отделения са едни от най-рисковите по отношение на ВБИ. Тези инфекции представляват между 4% и 56% от всички причини за смърт при новородени в различните страни. Малките деца лесно се заразяват и предават инфекции. Те често са носители на инфекциозни агенти и могат да отделят патогени, особено респираторни и стомашно-чревни вируси, дори когато са асимптоматични. Особеностите на поведение при децата, като инконтиненция или неадекватна хигиена, често поставяне на ръцете и играчките в устата, повишено слюноотделяне и близкия контакт между децата по време на игра, улесняват разпространението на инфекциите. Децата нямат способността да спазват сами противоепидемиологичните мерки и това изисква усърдно внимание и надзор от страна на медицинските специалисти, които се грижат за тях.

Всичко това налага необходимостта да се разработят специализирани програми за борба с ВБИ, отговорящи на нуждите на педиатричната популация, като се вземат предвид свързаните с възрастта фактори, и се регламентират строги изисквания спрямо лицата, които се грижат за децата.

ХАРАКТЕРИСТИКА И ОЦЕНКА НА ДИСЕРТАЦИОННИЯ ТРУД

Дисертационният труд съдържа 137 стандартни страници и е онагледен с 91 фигури.

В структурно отношение трудът включва: въведение; литературен обзор; методология на изследването; резултати и обсъждане; изводи, приноси; приложения и библиография.

Дисертационният труд започва с въведение, в което докторантът поставя значимостта на избраната тематика и необходимостта от нейното разработване.

Следва литературен обзор, чиято структура съответства на концепцията на дисертацията, разработена от автора. Използвани са 175 литературни източника, от които 59 на кирилица и 116 на латиница. Всички те са релевантни за изследваната проблематика. Значителен е броят на използваните публикации от последните 10 години (54%), което допълнително допринася за високата оценка. Изключително професионално и научно са анализирани различните аспекти свързани с особеностите на детската възраст и организацията на здравното обслужване в света и у нас. Направен е изчерпателен преглед на изискванията и стандартите за медицинското обслужване на децата. Представени са актуални статистически данни за разпространението на инфекциите свързани с медицинското обслужване. Разгледани са различни концепции за контрол и превенция на инфекциите в детско отделение.

Литературният обзор като съдържание, логическа структура и позовавания категорично показва познанията, възможностите и уменията на докторанта да работи с научни източници, да ги анализира критично, да обобщава и да формулира изследователски цели. Първа глава завършва с ясно обособени изводи, което е логичен преход към формулирането на целта и задачите на дисертационния труд.

Във втората част са формулирани ясно и точно основната цел и задачи на дисертационния труд. Целта е фокусирана върху спецификата на здравните грижи в педиатричните отделения и свързаната с тях организация на инфекциозния контрол, както и нагласите и знанията на персонала относно контрола на вътреболничните инфекции.

За реализирането на поставените задачи са обособени три групи логически единици:

- Медицински сестри, полагащи здравни грижи в педиатричните структури на МБАЛ „Д-р Иван Селимински“ АД - Сливен и УМБАЛ „Св. Марина“ ЕАД – Варна.
- Студенти от специалност „Медицинска сестра“, обучаващи се във Филиал Сливен към МУ „Проф. д-р Параскев Стоянов“ – Варна.

- Санитари, работещи в детско отделение на МБАЛ „Д-р Иван Селимински“ АД – Сливен и УМБАЛ „Св. Марина“ ЕАД – Варна.

Комбинирани са два изследователски метода, които взаимно се допълват и осигуряват пълнота на първичните данни:

- **Анкетен метод:** проведена е пряка индивидуална анкета сред професионалистите по здравни грижи, санитарите и студентите. Изследвани са четири основни области:
  - ✓ познания относно понятието “вътреболнични инфекции”;
  - ✓ познания относно необходимите предпазни мерки за превенция и контрол на вътреболничните инфекции;
  - ✓ степен на практическо приложение на предпазните мерки за превенция и контрол на вътреболничните инфекции в условията на детския стационар;
  - ✓ необходимост от допълнителна информация относно проблема вътреболнични инфекции в детско отделение.
- **Програмирано интервю:** проведено е интервю със специалисти по здравни грижи и студенти от специалност „Медицинска сестра“, което цели да изведе основните отговорности на медицинските специалисти относно специфичните особености за превенция и контрол на вътреболничните инфекции в педиатричните отделения.

При обработката на данните са приложени адекватни статистически анализи.

В глава „**Резултати и обсъждане**“ са обобщени компетентно и задълбочено основните групи изследвани променливи.

Положителната оценка на получените резултати може да бъде разпозната чрез следните анализи и обобщения на проведеното изследване:

- Избраните методи на изследване са подходящи и дават нужната информация за реализация на целта и задачите. Използваните въпросници са разработени самостоятелно от докторанта.
- Емпиричният подход осигурява данни за разработване на теоретична и методологична основа за подобряване организацията на работа с цел намаляване на вътреболничните инфекции в педиатричните отделения.

- Проучването предоставя възможност да се разкрият зависимости между познанията на медицинските специалисти относно необходимите предпазни мерки за превенция и контрол на вътреболничните инфекции и оптимизацията на тяхното управление.
- Анализирани са основните отговорности на медицинските специалисти относно специфичните особености за превенция и контрол на вътреболничните инфекции, което е отправна точка за формулиране на успешни управленски решения в борбата с ВБИ.
- Добро впечатление прави онагледяването на резултатите след статистическата обработка на събраните данни. Това прави анализът и интерпретацията на резултатите по-достъпни и осигурява възможност за съпоставимост при бъдещи аналогични проучвания.

Научният труд завършва с изводи, които са релевантни на задачите и обективно отразяват резултатите от изследването.

Прецизните проучвания на докторанта са солидна база за формулираните приноси. Убедена съм, че конкретните предложения и насоки ще доведат до разработването на комплексни програми за повишаване на познанията и мотивацията на медицинските специалисти в педиатричните заведения за превенция на ВБИ.

АВТОРЕФЕРАТ И ПУБЛИКАЦИИ

Авторефератът (65 стр.) по структура и съдържание отговаря на изискванията и отразява основните резултати, получени при изпълнението на поставената цел и задачи. Във връзка с дисертационния труд са представени три научни статии. Във всички научни разработки Д. Султанова е самостоятелен автор. Публикациите свързани с дисертационния труд, третираат някои от централните проблеми залегнали в основата на изследването, като го допълват и доразвиват.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Представената дисертация демонстрира много добри познания и анализ на теоретичните подходи към предмета на изследването; умела комбинация от теоретични и емпирични изследвания, включително умения за събиране, обработка и интерпретация на

емпирична информация; наличие на авторски научно-приложни приноси. Поради гореизложеното, предлагам на членовете на почитаемото Научно жури да присъдят на докторант Донка Трифонова Султанова образователната и научна степен „Доктор” по докторска програма „Управление на здравните грижи”.

01. 09. 2022 г.

гр. Пловдив

Изготвил рецензията: .....

/проф. д-р М. Семерджиева, дм /

